

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

18 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte

Judecătorii

Timofti Vladimir

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor

a judecat fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Cahul, Cebotari Vitali, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Cahul (sediul Central) din 18 iulie 2018 și a deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 noiembrie 2018, în cauza penală în privința lui

David Alexandra xxxxx, născută la xxxxx, originară din xxxxx și domiciliată xxxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 03.04.2018 - 18.07.2018;

Instanța de apel: 15.08.2018 - 29.11.2018;

Instanța de recurs: 29.01.2019 - 18.06.2019.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul (sediul Central) din 18 iulie 2018, *pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală*, David Alexandra a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa în conformitate cu art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, în cuantum de 140 (una sută patruzeci) ore muncă neremunerată în folosul comunității.

S-a respins ca neîntemeiată cerința procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 6280 lei.

2. Pentru pronunțarea sentinței nominalizate prima instanță a constatat în fapt, că David Alexandra, având scopul confecționării, deținerii și folosirii unor documente oficiale false, de importanță deosebită, care acordă drepturi, acționând de comun acord cu o persoană neidentificată de organul de urmărire penală, pe nume „Igor”, aflându-se în mun. Cahul, la o dată nestabilită în luna ianuarie 2018, a transmis persoanei neidentificate, pe nume „Igor”, o copie a buletinului său de identitate și suma de 300 euro în scopul perfectării cărții de identitate a României, pe numele său.

Ulterior, în mun. Cahul, David Alexandra a primit de la persoana

neidentificată, pe nume „Igor”, cartea de identitate xxxxx, eliberată de autoritățile României, cu valabilitatea 15 iunie 2016 - 04 august 2026, eliberată pe numele David Alexandra și a deținut și folosit documentul fals până la data de 08 ianuarie 2018, aproximativ la ora 14:30, când l-a prezentat la PTF „Cahul”, direcția ieșire din Republica Moldova, la controlul trecerii frontierei de stat.

Conform raportului de expertiză judiciară nr. 65 din 21 februarie 2018 s-a stabilit că, blancheta cărții de identitate a României cu seria și numărul xxxxx, valabilitatea 15 iunie 2016 - 04 august 2026, eliberată pe numele David Alexandra, este confecționată din material sintetic, laminat pe ambele părți, cu folosirea imprimantei jet de cerneală color - plasa de fond, fotografiile și textele nu corespunde după metoda de confecționare cu blancheta autentică a cărții de identitate a României. Conținutul inițial în blancheta cărții de identitate a României cu seria și numărul xxxxx, valabilitatea 15 iunie 2016 - 04 august 2026, eliberată pe numele David Alexandra, nu a fost modificat.

Imaginea facială din cartea de identitate a României cu seria și numărul xxxxx, valabilitatea 15 iunie 2016-04 august 2026, eliberată pe numele David Alexandra și imaginii faciale a David Alexandra xxxxx, obținută din Registrul de Stat al Populației al Republicii Moldova, reprezintă una și aceeași persoană.

Acțiunile inculpatei David Alexandra au fost calificate potrivit indicilor calificativi ai infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal- *„Confecționarea, deținerea, folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșite referitor la un document de importanță deosebită, de 2 sau mai multe persoane”*.

3. Procurorul a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia în partea respingerii solicitării de încasare a cheltuielilor de judecată de la inculpatul David Alexandra cu rejudecarea cauzei și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie încasate de la David Alexandra în folosul statului cheltuielile de judecată în sumă totală de 6280 lei, în legătură cu efectuarea raportului de constatare nr. 17 din 13 ianuarie 2018 și raportul de expertiză nr. 65 din 21 februarie 2018.

În motivarea cerințelor sale, procurorul a menționat că, sentința în privința respingerii solicitării de încasare a cheltuielilor de judecată de la inculpatul David Alexandra este ilegală și urmează a fi casată, deoarece statul și-a onorat obligația de a demonstra vinovăția persoanei, prin acțiuni de procedură legale, iar pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal a suportat cheltuieli, care raportate la prevederile art. 227 Cod de procedură penală se încadrează în noțiunea de cheltuieli judiciare.

Sușține, că art. 229 Cod de procedură penală indică direct că, condamnatul poate fi obligat la recuperarea cheltuielilor judiciare.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 noiembrie 2018, apelul a fost respins și menținută sentința.

4.1. Instanța de apel a constatat că, prima instanță, cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată și probele administrate, a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatei David Alexandra încadrarea juridică corespunzătoare, potrivit dispozițiilor art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal,

conform indicilor calificativi: „*Confecționarea, deținerea, folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșite referitor la un document de importanță deosebită, de 2 sau mai multe persoane*”.

4.2. Instanța de apel a respins ca fiind neîntemeiate argumentele expuse în cererea de apel, deoarece prima instanță și-a motivat soluția în această parte, corect respingând cerința procurorului privind încasarea cu titlu de cheltuieli judiciare a sumei de 6280 lei de la inculpată pentru efectuarea raportului de constatare nr. 17 din 13 ianuarie 2018 și raportul de expertiză nr. 65 din 21 februarie 2018.

Având în susținere prevederile art. 143 alin. (1) Cod de procedură penală, alin. (3) art. 227 Cod de procedură penală, instanța de apel a conchis că, în cazurile când expertiza este dispusă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea expertizei sunt achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat.

Așadar efectuarea raportului de constatare nr. 17 din 13 ianuarie 2018 și raportului de expertiză nr. 65 din 21 februarie 2018 au fost dispuse de către organul de urmărire penală în vederea acumulării probelor care confirmă vinovăția inculpatei, fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului în vederea posibilității formulării învinuirii și atragerea persoanei la răspundere penală, acțiune care este pusă în sarcina părții acuzării.

Mai mult, potrivit art. 75 alin. (3) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar nr. 68 din 14 aprilie 2016 (MO nr. 157-162/316 din 10 iunie 2016), se stipulează că, în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

Instanța de apel a reținut, că potrivit prevederilor art. 142 alin. (2) Cod de procedură penală, *„Părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sunt în drept, prin intermediul organului de urmărire penală, al procurorului sau al instanței de judecată, să înainteze instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară o cerere privind efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor”*.

În prezenta cauză penală ordonatorul expertizei judiciare nr. 65 din 21 februarie 2018 a fost organul de urmărire penală (f.d. 31, 75), fără a exista o asemenea cerere din partea părții apărării.

Prin urmare, instanța de apel a constatat faptul că cheltuielile suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăției inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate, prin numirea efectuării expertizelor judiciare, reprezintă cheltuieli judiciare ce sunt achitate din bugetul statului și în această parte cerințele procurorului necesită a fi respinse și corect au fost respinse de către prima instanță.

Instanța de apel a considerat neîntemeiat argumentul invocat de procuror că, potrivit art. 229 Cod de procedură penală, condamnatul poate fi obligat la recuperarea cheltuielilor judiciare, motiv din care consideră că inculpata David Alexandra este obligată să achite cheltuielile judiciare solicitate, or, potrivit

prevederilor art. 229 Cod de procedură penală expresia „*poate fi obligat ...*” nu echivalează cu expresia „*este obligat*”, mai mult ca atât potrivit prevederilor art. 227 alin. (1), (3) și art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuieli suportate potrivit Legii - pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, care se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

5. Procurorul, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, declară recurs ordinar, solicitând casarea sentinței și a deciziei în partea respingerii solicitării acuzării de stat privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

În argumentarea recursului menționează că în decizie și sentință lipsește dispoziția privind trecerea cheltuielilor judiciare în contul statului.

Conform Legii nr. 316 din 22 decembrie 2017, alin. (2) din art. 143 Cod de procedură penală, care prevedea că plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile obligatorii se face din contul bugetului de stat, a fost abrogată. Iar la moment se solicită restituirea acestor cheltuieli statului, cheltuieli care au fost suportate din cauza comiterii de către David Alexandra a infracțiunii.

Orice prejudiciu cauzat fie persoanei fizice/juridice sau statului trebuie să fie reparat.

Având în susținere prevederile art. 227 alin. (1) și alin. (2) pct. 5) Cod de procedură penală, art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, procurorul indică că cheltuielile legate de efectuarea expertizelor judiciare sunt cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală - expertiza judiciară.

Totodată, la soluționarea chestiunii cine suportă cheltuielile respective, trebuie luate în considerație prevederile art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, care pe prim plan pune sarcina pe condamnat, responsabil de aceste cheltuieli în legătură cu comiterea infracțiunii. Și doar dacă condamnatul nu este în stare să le achite din diferite motive, invaliditate, incapacitatea juridică etc., cheltuielile sunt trecute în contul statului.

De asemenea, instanța de apel, odată ce a dispus respingerea cererii procurorului cu privire la încasarea de la inculpat a sumei de 6280 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare, nu a dispus trecerea acestora în contul statului, astfel, rezultă că nu dispunem de o dispoziție referitoare la repartizarea cheltuielilor judiciare, așa cum se cere prin prevederile art. 397 pct. 5) și art. 416 Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârii contestate, în partea soluționării cerinței procurorului cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatei și dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, reieșind din considerentele ce urmează a fi descrise.

Potrivit prevederilor art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și

dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Reieșind din conținutul recursului declarat de procuror, se constată că acesta invocă temeiul pentru recurs prevăzut în pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Din conținutul recursului rezultă că, partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de faptul că instanța de apel a menținut sentința prin care a fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat, privind încasarea de la inculpata David Alexandra a cheltuielilor de judecată în sumă de 6280 lei.

Colegiul lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că această instanță, la examinarea apelului, nu a respectat întru totul prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, astfel că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În vederea desfășurării motivelor care au stat la baza acestei concluzii, instanța de recurs reține că, prin sentința primei instanțe David Alexandra a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 361 alin. (2) lit. b), c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa în conformitate cu art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, în quantum de 140 ore muncă neremunerată în folosul comunității, totodată, prima instanță a respins ca neîntemeiată cerința procurorului privind încasarea din contul inculpatei a cheltuielilor de judecată în sumă de 6280 lei, soluție menținută și de către instanța de apel.

Cu referire la cerințele procurorului de încasare a cheltuielilor judiciare din contul inculpatei, instanța de apel a indicat în motivarea soluției adoptate, că *...,efectuarea raportului de constatare nr. 17 din 13 ianuarie 2018 și raportului de expertiză nr. 65 din 21 februarie 2018 au fost dispuse de către organul de urmărire penală în vederea acumulării probelor care confirmă vinovăția inculpatei, fiind acțiuni procesuale ce ține de administrarea probatoriului în vederea posibilității formulării învinuirii și atragerea persoanei la răspundere penală, acțiune care este pusă în sarcina părții acuzării”* ..., astfel considerând necesară respingerea apelului procurorului sub acest aspect.

Analizând soluția instanței de apel prin prisma prevederilor legale aplicabile speței, Colegiul penal lărgit atestă, că instanța ierarhic inferioară nu a pătruns pe deplin în esența problemei dedusă judecătii, or, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpatei a cheltuielilor judiciare, instanța de apel urma în primul rând să verifice dacă procurorul a înaintat o acțiune civilă în cadrul procesului penal, așa cum prevăd cerințele art. 221 alin. (4)

Cod de procedură penală, din conținutul cărora rezultă, că procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată pentru compensarea prejudiciului cauzat autorităților publice prin infracțiune, precum și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul, de la pornirea procesului penal până la terminarea cercetării judecătorești. Cererea de chemare în judecată poate fi depusă indiferent de acordul autorității publice.

Totodată, deși instanța de apel la soluționarea cerinței procurorului a făcut trimitere la prevederile art. art. 227 alin. (1) și (3), 229 alin. (1), 142 alin. (2), 143 Cod de procedură penală, art. 75 alin. (3) din Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 „Cu privire la expertiza judiciară”, totuși instanța a omis faptul că prin Legea nr. 316 din 22 decembrie 2017, în vigoare din 09 februarie 2018 (publicată în Monitorul Oficial cu nr. 40-47 art. 108 din 09 februarie 2018), a fost abrogat alin. (2) art. 143 Cod de procedură penală, care prevedea că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat.

Pe lângă aceasta Colegiul lărgit remarcă, că la soluționarea chestiunii date, instanța de apel urma să țină cont și de prevederile alin. (1) art. 143 Cod de procedură penală, care enumeră cazurile când expertiza judiciară se dispune și se efectuează în mod obligatoriu, și reieșind din Nota privind cheltuielile judiciare, anexată la materialele cauzei, potrivit căreia procurorul solicită încasarea de la David Alexandra a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 1030 lei - în legătură cu efectuarea constatărilor tehnico-științifice, și în sumă de 5250 lei, pentru efectuarea expertizelor de specialitate (f.d. 88), în total suma de 6280 lei, să se pronunțe dacă cheltuielile suportate pentru efectuarea constatărilor tehnico-științifice invocate de procuror se încadrează la cheltuielile prevăzute în art. 143 Cod de procedură penală, iar în conformitate cu dispozițiile art. 397 pct. 5) și art. 416 Cod de procedură penală, să se pronunțe în mod clar cu privire la repartizarea cheltuielilor judiciare.

În această ordine de idei Colegiul lărgit constată că, dispunând menținerea sentinței prin care a fost respinsă ca neîntemeiată solicitarea procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 6280 lei, instanța de apel nu a ținut cont în deplină măsură de prevederile legislației procesual-penale, adoptând o soluție pripită.

Reieșind din cele sus menționate, Colegiul conchide că erorile de drept constatate supra se încadrează în cele prevăzute de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, deoarece instanța de apel, nu a respectat prevederile art. 414 Cod de procedură penală, și, ținând cont de faptul, că erorile comise de către instanța de apel, nu pot fi reparate în instanța de recurs, decizia atacată urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să înlăture erorile constatate mai sus, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Cahul, Cebotari Vitali, se casează parțial decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 noiembrie 2018, în cauza penală în privința lui **David Alexandra xxxxx**, în partea soluționării cerinței procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată și se dispune rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **18 iulie 2019**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor

18 iunie 2019

Dosarul nr. 1ra-530/2019

OPINIE SEPARATĂ

în conformitate cu prevederile art. 339 alin (7), 340 alin. (3) Cod de procedură penală (în cauza **David Alexandra xxxxx**)

1. Prin decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 18 iunie 2019 a fost adoptată în cadrul judecării recursului ordinar în cauza indicată următoarea soluție: „Se admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Cahul, Cebotari Vitali, se casează parțial decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 29 noiembrie 2018, în cauza penală în privința lui **David Alexandra xxxxx**, în partea soluționării cerinței procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată și se dispune rejudecarea cauzei în această parte de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

2. Nu am susținut soluția adoptată și consider, că urma a fi adoptată o soluție de respingere a recursului procurorului.

2.1. Consider că motivele și argumentele pe care le-a pus instanța de recurs la baza soluției de casare a hotărârii instanței de apel nu au fost invocate de către procuror nici la una dintre etapele examinării cauzei.

Casând decizia instanței de apel, Colegiul penal și-a expus considerentele, că cheltuielile judiciare în speță ar putea fi încasate din contul inculpatului, deoarece legislația de procedură penală (art. 227, 229) prevăd posibilitatea încasării din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare legate de îndeplinirea la caz a expertizelor, dând indicații instanței de apel să-și motiveze hotărârea pronunțată.

Disponând rejudecarea cauzei în partea examinării laturii civile a cauzei cu referire la cheltuielile de judecată, instanța de recurs, în opinia mea, nu a ținut cont de faptul, că nici la una dintre etapele examinării cauzei procurorul nu a adus careva argumente legale, precum și probe, care ar confirma posibilitatea încasării cheltuielilor judiciare din contul inculpatului.

Procurorul nu a invocat aceste argumente nici la depunerea recursului, indicând doar că, în opinia sa, potrivit legii cheltuielile urmează a fi încasate din contul inculpatului, dar n-a specificat din care considerente a ajuns el la această concluzie și ce circumstanțe le invocă în acest sens.

Astfel, consider, că instanța de recurs a admis un recurs nemotivat, întemeindu-și soluția pe argumente neinvocate de către recurent la nici un dintre etapele desfășurării procesului penal.

Cu această ocazie vreau să menționez, că instanța de recurs, casând decizia instanței de apel, a intenționat să modifice practica judiciară existentă prin care se respingeau solicitările procurorului de încasare din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare, considerând că legislația în prezent permite dispunerea încasării acestora din contul inculpatului.

Cu referire la acest subiect vreau să menționez, că, în opinia mea, legislația actuală cu referire la încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului nu este clară, deoarece nu stabilește într-un mod explicit temeiurile și condițiile de încasare a acestora din contul inculpatului, precum și faptul cui îi revine sarcina probației în

acest sens, iar instanța de recurs nu a adus o claritate în această privință, deși în joc este respectarea drepturilor inculpaților la un proces echitabil.

Judecător

Nadejda Toma